

Arboretum Lassas Hagar



Ett arboretum i Stockholms skärgård

Stiftelsen Arboretum Lassas Hagars

Urkunden: att äga, bevara, förvalta och utveckla ett utskärgårdsarboretum på ön Svartlöga

Ta tillvara lignosmaterial från :

- SR:s växtinsamlingar i utlandet
- annat håll anskaffa vildinsamlat & sällsynt frö och plantor med lämplig proveniens

I arboretet försöksodla materialet med syfte att :

- få fram härdiga växter anpassade till ett ostkustklimat
- på sikt bidra till att försköna Mellansveriges

SR växtinsamlingar i södra och norra halvklotens svalare floraområden

- Ryska Fjärran Östern 1997, 2000
- Nya Zeeland 1998
- Patagonien (Argentina–Chile) 2000, 2002, 2008
- Nordkorea 2004
- China 2004, 2005
- Japan 2007, 2011
- Sydkorea 2010
- USA 2014



Hur är arboretet organiserat ?

- Stiftelse 2006. Urkunden viktig & svårändrad
- Lantmäteriförrättning 2007, lantbruksfastighet för arboretum-ändamål
- Sly/trädröjning (kontinuerligt)
- 11 dammar grävda utefter huvuddike på ön
- 5 kullar av grävmassor
- 2 utsiktspaviljonger
- Växthus & orangeri
- Pergola och gärdsgård (250 m)
- 3 uthyrningshus
- 2 mindre hus för vänner och byggjobbare
- Eget bostadshus jämte diverse uthus

Förutsättningar & mål för

- Insikten av ett Långsiktigt projekt
 - första trädplanteringarna 1980
 - stiftelse bildades 2005–2006
 - träden når hög ålder, 100–300 år
- Genius loci – Anpassa planteringar & byggnation till miljön
 - skärgårdsbyn med sjövisten utgör riksintresse
 - klimatets begränsningar & öns naturliga vegetation
- Våra egna estetiska krav

Skärgårdsbyn med sjövisten utgör riksintresse



Skärgårdsbyn med sjövisten utgör



Svartlögas klimat, medelvärden 1961–90

Övergripande karaktär

- Milda vintrar
- Sena vårar
- Svala somrar
- Milda & sena höstar

Klimatstatistik – 30 år

- Nederbörd 448 mm
- Medeltemperatur
6,0°C
- Lägsta temp. -24,6°C
- Soltimmar 1904
- Vegetationsperiod
(>5°) = 180 dagar



Klimatet & öns vegetation



Klimatet & öns vegetation



Arboretet består av fyra områden

1. Landskapsparken
2. Arboretum – exotiska träd i maritim lövskog
3. Berghällarna & fladerna
4. Sydliga udden med kobbar & skär

Varje område är indelat i "KVARTER" med namn som KV Lummerlunda eller KV Sumpskogen



1. Utblickar i landskapsparken



KV Blomsterholmen

1. Landskapsparken med



KV Parnassen

1. Landskapsparken med



**KV Signes Hagen
– blivande aprikoslund**

1. Utblickar i landskapsparken



KV Bredablick

1. Utblickar i landskapsparken



1. Utblickar i



1. Utblickar i



Bortre Dammarna

2. Exotiska träd i maritim



KV Signes Lunden

2. Planteringar i maritim





3. Berghällar & flader



4. Sydudde, kobbar & skär



Våra plant-kriterier

- I handeln ovanliga men dekorativa arter, gärna med nimbus
- Helst insamlade i naturen med känd proveniens
- Härdiga i Mellansveriges kustland, gärna unga ex.
- Artens proveniens ska vara överlägsen den man finner i handeln (om man ens finner den)
- Acceptera utmärkta kultivarer/sorter med stort skönhetsvärde
- Sunda växter som upplevs naturliga i vår miljö
- Skapa en exotisk miljö som även drar till sig fåglar
- Möjliggöra forskning inom intressanta växtsläkten
- Långsiktigt vara en genbank för svenska förhållanden

Härdiga & tämligen unga



Acer takesimense

Magnolia obovata

Härdiga & tämligen unga plantor



KV Sumpskogen

Plantkriterier: Skapa en exotisk tilltalande miljö



Plantkriterier: Skapa en exotisk tilltalande miljö



Plantkriterier: Skapa en exotisk tilltalande miljö



Baksidan av en exotisk tilltalande



- Organiserar inte arboretet t.ex världsdelsvis; pinetum; magnoliaskog; medelhavsväxter
- Inget behov att visa närstående arter invid varandra, snarare tvärtom
- Behöver inte vara halv vuxna träd som planteras
- Satsar inte på alla möjliga trädsläkten
- Mycket begränsade perenna-planteringar; inga annueller, få fruktträd & bärbuskar
- Förfärliga, snåriga arboreta där träden överväldigar en eller där vi vadar i hav av ogräs
- Behöver inte tillgodose botanikstudenter som ska lära sig artkaraktärer. I stället locka de som vill uppleva skönhet och ro, se härdiga plantor och lära känna ursprunget för rariteter från exotiska platser. Då har de kommit rätt.

Utsiktspaviljong för vila & kontemplation och jakt



Paviljong för vattenhämtning, vila & kontemplation



Orangeri för mat, vila & kontemplation



Växthus för vinodling



För årsuthyrning &



Tunet Bredablick

Hur är arbetet organiserat ?

- Ett halvårsställe. Om is, går inga båtar. El saknas på ön.
- Två heltidsarbetande eldskälar. 4–5 volontärer 2 till 3 helger/år
- Bevattning sker från skyn. Dammarna viktiga för fuktig miljö
- Visningar i grupp under juni. Tar 2–3 tim. guidning mot avgift
- Ingen plantförsäljning, uthyrning fritidshus, privatekonomisk subvention, ingen offentlig eller annan finansiering någonsin
- Stor del av planterat material härrör från egna växtinsamlingar utomlands
- All plantverksamhet är småskalig
- Vintertid görs mest skrivbordsarbete. Mycket bildhantering, publicering på nätet, främst hemsidan;

Småskalig fröförökning – wild collected

Sålåda – 3 pallkragar/
låda fodrad dubbel
markväv



Våtbädd – latrin,
sand – så-/
planteringslåda

Arboretum med exotiska träd – vad planteras?

- Koncentration på fyra växtsläkten
 - Ekar
 - Magnolior
 - Rododendron
 - Lönnar
- Också särskilt intresserad av:
 - Tallar
 - Lärkträd & cedrar
 - Ädelgranar
 - Hemlock



Pinus bungeana

Ekar – underrepresenterade i arboreta & Kejsarek – forskning för härdighet & skönhet



Ekar – underrepresenterade i arboreta & botaniska trädgårdar

Kejsarek – forskning för härdighet & skönhet



Magnolior på frammarsch – även norrut

Egeninsamlade härdiga arter & dekorativa



Magnolia sieboldii wc Nordkorea
2004



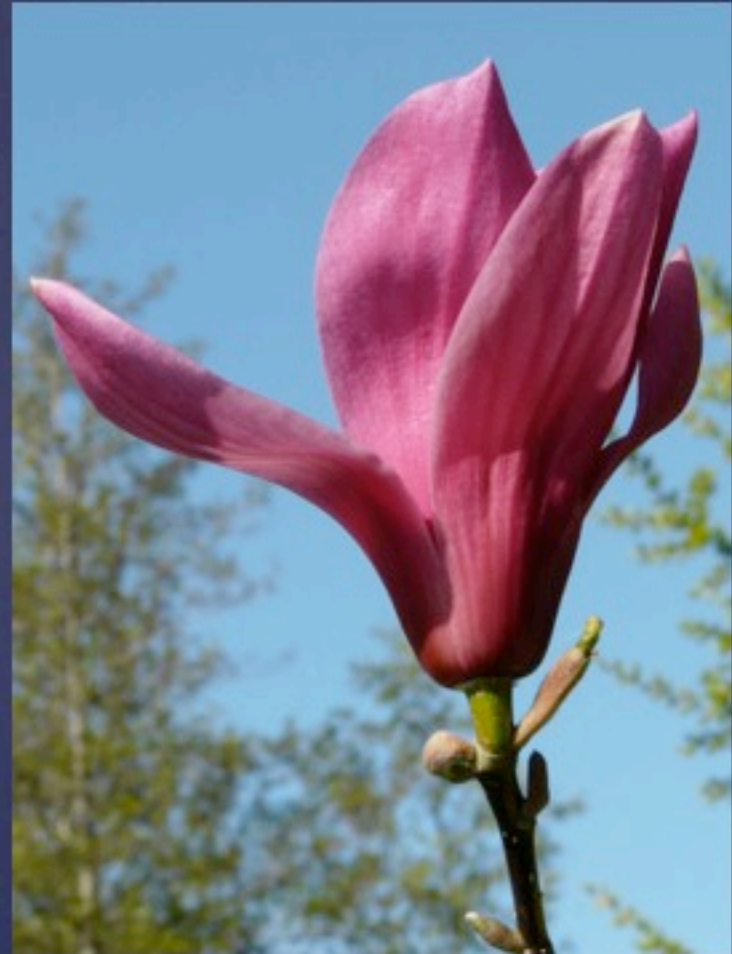
Magnolia wilsonii ex Herkenrode 2002

Magnolior på frammarsch – även österut

Egeninsamlade härdiga arter & dekorativa kultivarer



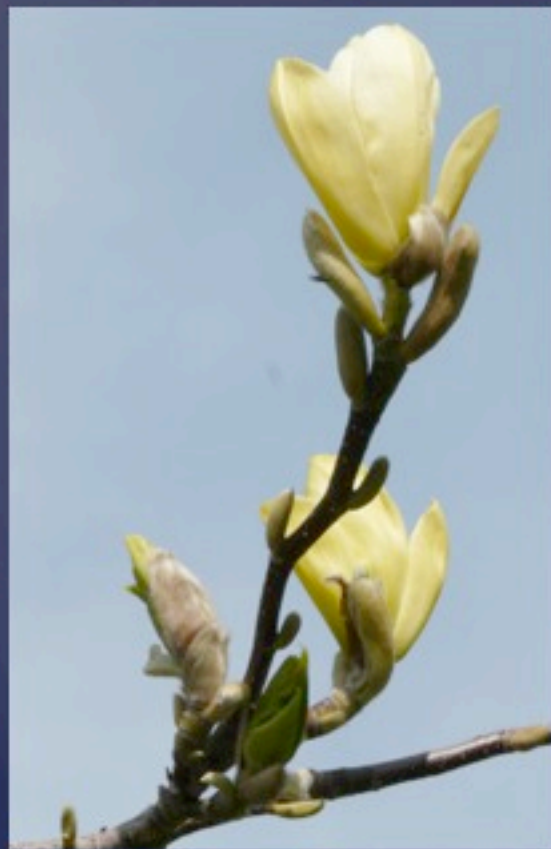
Magnolia obovata 14 m – 0,70
cm Kunashir Kuriles Islands



Magnolia 'Spectrum' ex USNA 1995

Magnolior på frammarsch – även norrut

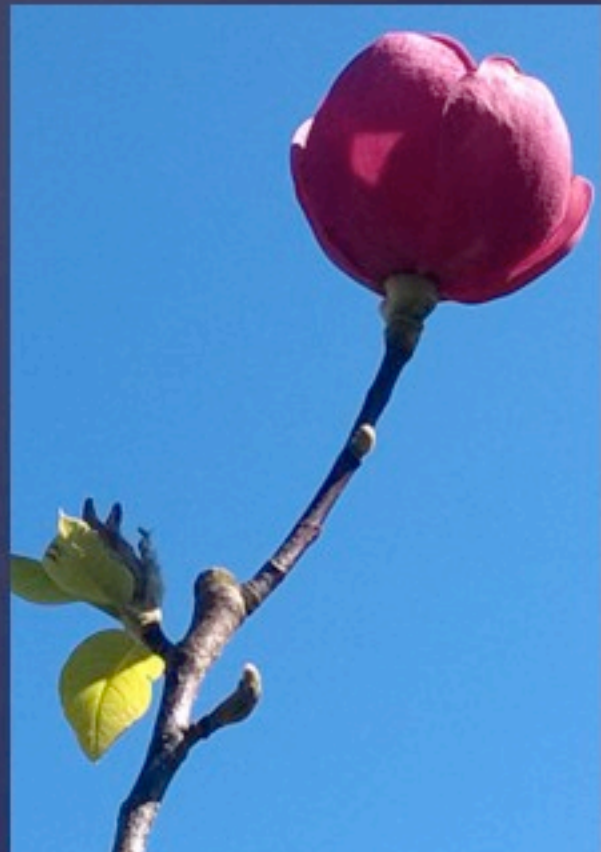
Kultivarer i alla nyanser (nästan)



Magnolia 'Butterflies'



Magnolia x loebneri 'Leonard Messel'



Magnolia 'Black Tulip'

Kritiska faktorer för arboretets

- Någon eldsjäl måste (få) vara drivande vid varje tid
- Dendrologisk kompetens nödvändig
- Långsiktig inställning bland alla inblandade
- Ekonomin får inte vara svag
- Ingen kan räkna arbetstimmar
- Innovativa planteringar, får inte vara för räddhåga
- Registrera varje plantering, bums! In i register & karta
- Sök vildinsamlat material, helst egna växtinsamlingar
- Fröförökning/plantuppdragning
- Håll arboretet vackert! Öppna ytor, siktlinjer, vatten, gärna kuperat, broar, designade paviljonger/regnskydd, stigar på mjuka underlag
- Ha en relevant maskinpark med reparationsmöjligheter

Framgångsfaktorer för arboretet

- Håll arboretet vackert! Öppna ytor, siktlinjer, vatten, gärna kuperat, broar, designade paviljonger/regnskydd, bänkar, stigar på mjuka underlag, fräscha toaletter/WC, ta fram intressanta partier i naturen
- Spännande exotiska planteringar, även i och vid dammar
- Trädskyltar på varje växt, gärna också samlingsinformation
- Informera väl, i många kanaler
- Ha guide turer
- Ta inträden, åtminstone vid guidningar
- Sälj växter, helst unika från arboretet
- Sälj kartor/informationsfoldrar, häften etc
- Servera något enklare t.ex soppa/sandwic
- Delta i den dendrologiska forskningen



Tack för att ni lyssnat!



ARBORETUM
LASSAS HAGAR

Stiftelsen Arboretum Lassas Hagar - Svartlöga

Sten Ridderlöf